

Kognitiva

Kognitiva jsou látky, které zlepšují vnímání, učení a paměť. Lze je také označit jako látky „**antiamnestické**“.

Rozdělení

- Nootropní látky
- Ostatní kognitiva

Nootropní látky

Nootropní látky stimulují duševní funkce tím, že zlepšují metabolismus a prokrvení CNS. Jsou používány **ke zlepšení mentálních funkcí jako je paměť, kognice, inteligence, pozornost a koncentrace, a to především u poruch s porážkovou a organickou etiologií**. Příznivé účinky se projevují až po dlouhodobém podávání. Působení nootropik *nevede k lékové závislosti* a mají jen malé nežádoucí účinky. Zahrnují mnoho látek z různých chemických skupin, které mají různé mechanismy účinku. Někdy jsou řazeny do skupiny psychostimulancií.

Piracetam

Jedná se o cyklický derivát GABA (kyselina gama-aminomáselná). Příznivě ovlivňuje látkovou výměnu nervových buněk. Snadno proniká do CNS, kde zvyšuje metabolismus glukózy. Má spasmolytický účinek na cévy a snižuje viskozitu krve. Díky tomu zvyšuje průtok krve mozkem.

Pyritinol

Je chemicky blízka látka vitaminu B6 (pyridoxin). Zvyšuje regionální prokrvení mozkové tkáně.

Meklofenoxat

Připomíná jedním koncem molekuly acetylcholin, druhým prokain. Proniká rychle do CNS a zvyšuje zde metabolismus glukózy.

Další látky s nootropním účinkem

- Námelové alkaloidy se sympatolytickým účinkem, např. *nicergolin*, *dihydroergotoxin* (ovlivňují také adrenergní a serotoninergní receptory).
- Látky ovlivňující reologické vlastnosti krve, např. *cinarizin*, *flunarizin*, *nimodipin*, nebo standardizovaná fytofarmaka (*Jinan dvoulaločný* aj.)

Ostatní kognitiva

Používají se zejména **k léčbě chronických stavů**. Jejich hlavní indikací je Alzheimerova choroba (u které mohou zpomalit progresi) a jiné typy demencí. Jedná se o různé skupiny látek s odlišným mechanismem účinku.

- **Inhibitory acetylcholinesterázy** – vychází z předpokladu, že poruchy paměti jsou způsobeny deficitem cholinergního systému.
  - *Tacrin*, *Donepezil*, *Rivastigmin*
- **Atypická antidepresiva**
- **Neuropeptidy**
- **Riluzol** – inhibuje uvolňování glutamátu a děje vyvolané excitačními aminokyselinami, má komplexní neuroprotektivní účinky.

Odkazy

Související články

- Psychofarmaka

Externí odkazy

- Nootropika (<http://nootropika.sweb.cz/indexa.htm>)

Použitá literatura

- HYNIE, Sixtus. *Farmakologie v kostce*. 2. vydání. Praha : TRITON, 2001. 520 s. ISBN 80-7254-181-1.

